

Puunhankinnan haasteet turvemilla

Päättäjien 31. Metsäakatemian maastovierailu 28.9.2011, Oulu

Pohjois-Pohjanmaan metsävarat

- Metsätalousmaata yhteensä 3 100 000 hehtaaria
 - Metsämaata* 2 400 000 ha
- Yksityisessä omistuksessa metsätalousmaasta 1 890 000 ha, osuus 61 %
- Soita metsätalousmaasta on noin 52 %, yhteensä 1 620 000 hehtaaria
 - Koko maassa soiden osuus on 34 % metsätalousmaan pinta-alasta, Kainuussa 43 % ja Lapissa 37 %.
- Suopinta-alasta on ojitettuja turvemaita noin 1 000 000 hehtaaria, loput ovat luonnontilaisia soita
- Ojitettujen turvemaiden osuus Pohjois-Pohjanmaan metsätalousmaasta 32 %

”Pohjois-Pohjanmaa on Suomen soisin maakunta”

Pohjois-Pohjanmaan metsävarat

- Puuntuotannon metsissä on puustoa noin 190 miljoonaa kuutiota
 - keskimäärin 86 m³/ha, Kainuussa 91 m³/ha ja Lapissa 65 m³/ha, koko maassa 107 m³/ha
- Puuston vuosittainen kasvu on Pohjois-Pohjanmaan metsissä 9,6 miljoonaa kuutiota, Kainuu 6,7 milj. m³ ja Lappi 11,4 milj. m³.
- Puuston vuosittainen keskikasvu-% on Pohjois-Pohjanmaan metsissä 4,7 % (4,0 m³ /ha/v), Kainuu 4,3 % (3,9 m³ /ha/v) ja Lappi 3,7 % (2,4 m³ /ha/v ja koko Suomi 4,6 % (4,9 m³ /ha/v).

Pohjois-Pohjanmaan metsävarat

- Vuosittainen keskimääräinen kokonaispoistuma ajanjaksolla 2000 – 2009 ja vuoden 2009 hakkuukertymä
 - Kainuu 3,38 milj. m³. 2,69 milj. m³
 - PP 5,41 4,12
 - Lappi 4,97 3,47
- Hakkuumahdollisuudet
 - Kainuu 3,05 milj. m³.
 - PP 4,44
 - Lappi 4,02
- Pohjois-Pohjanmaan puustosta männyn suhteellinen osuus on 60 %
- Rungon keskijäreys on alueella noin 90 dm³ / runko
 - Koko maassa rungon keskijäreys on noin 140 dm³ /runko

Yleistä suometsien puunkorjuusta

- Suometsien hakkuita olisi varaa lisätä nykyisestä
- Erityisesti ensiharvennuksia tulisi tehdä turvemailla nykyistä enemmän
- Tulevaisuudessa myös uudistushakkuiden osuus tulee lisääntymään suometsien puunkorjuussa
- Nykyisin alle viidennes kaikista hakkuista suoritetaan suometsissä. Hakkuuehdotusten mukaan turvemailla pitäisi kuitenkin tehdä jo neljäsosa kaikista hakkuista (VMI 10).

Yleistä suometsien puunkorjuusta

- Suometsien hoitamattomuuden vuoksi puuston laatu on kangasmaita heikompi
 - Puunkorjuun alhainen tuottavuus ja kannattavuus
- Korjuujälki usein heikompi kangasmaiden kohteisiin verrattuna
 - Uudet kriteerit turvemaiden korjuujäljelle tulossa
- Turvemaiden puunkorjuu liittyy yleensä kiinteästi kunnostusojitushankkeisiin
 - Yhteistyö eri toimijoiden välillä tärkeää ja tietokatkokset vaikuttavat ketjun jokaiseen vaiheeseen
- Vesiensuojelun vaatimukset muistettava huomioida

Puunhankinnan haasteet turvemaidilla

- Suurin osa turvemaiden kohteista voidaan korjata vain maan ollessa jäässä
 - Korjuukaluston ja ammattitaitoisten kuljettajien riittävyys talvikaudelle
- Suunnittelutyö yleensä vaativampaa kangasmaiden kohteisiin verrattuna
- Tilarakenne Pohjois-Pohjanmaalla
- Korjuutyö hitaampaa sekä tuottavuus alhaisempi
 - Alhainen kertymä ja pieni rungon keskijäreys
- Heikko kantavuus vaikuttaa korjuujälkeen
 - Ajourapainauumat ja juuristovauriot

Puunhankinnan haasteet turvemailla

- Keskeisillä suometsäalueilla metsätieverkoston tiheys on alhaisempi
 - Aiheuttaa huomattavasti pidemmän metsäkuljetusmatkan
- Viimekädessä myös turvemaiden puunkorjuu on hakkuu- ja ajokoneen ammattitaitoisen kuljettajan harteilla

Ratkaisuja sulan maan aikaiseen turvemaiden puunkorjuuseen

- Useat konevalmistajat ovat kehittäneet erilaisia teknisiä ratkaisuja heikosti kantavien kohteiden puunkorjuuseen
 - Leveät erikoisvalmisteiset telavaihtoehdot
 - Muotoillut telalaput
 - Apupyörästäöratkaisut
 - Suuremmat renkaat
- Ratkaisujen taustalla on ajatus nykykorjuukaluston hyödyntämisestä lisävarusteiden avulla heikosti kantaville kohteille
 - Pienet erikoiskoneet eivät ole ratkaisu ongelmaan – tuottavuus liian alhainen ja kustannukset liian suuret

Ratkaisuja sulan maan aikaiseen turvemaiden puunkorjuuseen

- Metsäkoneiden varustelua yksinkertaisempi ratkaisu on kohteiden korjuuolosuhteiden parantaminen sekä konetyöskentelyn sopeuttaminen mm. seuraavin keinoin:
 - Leimikon rajaus
 - Varastopaikkojen ja ajourien sijoittelu
 - Kuorman koon ja ajourakohtaisten ajokertojen sääntely
 - Erilaiset ajoalustan vahvistamisratkaisut
 - Korjuun ajoitus
- Myös metsänomistaja voi investoinneilla muuttaa talvikorjuukohteen kesäkelpoiseksi ja näin kasvattaa metsärahatuloaan
- Tärkeää on myös korjuun ajoitukseen liittyvä suunnittelu, kuten
 - korjuun ajoitus kuivaan kauteen
 - sekä toteutuksen porrastaminen eri ajankohtiin